

Eurooppalainen suojelumääräys: suojaa väkivallan uhreille yli rajojen

- 12 EU-maata, Suomi ja Ruotsi mukaan lukien, ehdotti tammikuussa 2010 direktiiviä eurooppalaisesta suojelumääräyksestä.
- EP:n kansalaisvapauksien ja naisten oikeuksien valiokunnat keskustelivat ehdotuksesta 1.6. Niiden on määrä äänestää ehdotuksesta alustavasti 22.6.
- EU-maiden neuvostolta odotetaan lähipäivinä lopullista tekstiä. Direktiivi edellyttää parlamentin hyväksyntää.
- Direktiiviehdotuksen oikeusperustaa kritisoinut komissio aikoo antaa oman ehdotuksensa uhrien suojelusta alkuvuodesta 2011.

Yli 100 000 naista suojataan Euroopan unionissa kansallisin toimenpitein sukupuoleen perustuvalta väkivallalta. Ryhmä EU:n jäsenmaita haluaa ulottaa suojelun Euroopan laajuiseksi. Niiden ehdotus eurooppalaiseksi suojelumääräykseksi pyrkii varmistamaan, että mahdollisen uhrin yhdessä jäsenmaassa saama suoja koti-, seksuaalista, henkistä tai muuta väkivallasta vastaan jatkuu, jos hän muuttaa toiseen EU-maahan. Yhden jäsenmaan antama suojelumääräys tunnustettaisiin kaikissa EU-maissa.

"Uhrien suojelu on EU:n ensisijainen tavoite vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueella. Tämä todetaan selvästi Tukholman ohjelmassa, ja se toistetaan ohjelmaa koskevassa toimintasuunnitelmassa", muistutti kansalaisvapauksien valiokunnan puheenjohtaja **Juan Fernando López Aguilar** (sosialistien ja demokraattien ryhmä) valiokuntien yhteiskokouksessa 1. kesäkuuta.

Miksi eurooppalainen suojelumääräys?

27 EU-maan erilaiset oikeusjärjestelmät eivät takaa yhtäläistä suojaa rikosten uhreille, oli sitten kyse naisista, miehistä tai lapsista. Vapaan liikkuvuuden Euroopassa sekä uhrin että tekijät voivat vaihtaa maata. Uhrin tärkein oikeus on oikeus saada suojaa rikosentekijän uusilta hyökkäyksiltä. Mutta kuinka varmistaa, että uhrin saavat samantasoista suojaa kaikkialla EU:ssa?

Belgia, Bulgaria, Viro, Espanja, Ranska, Italia, Unkari, Puola, Portugali, Romania, Suomi ja Ruotsi haluavat ulottaa väkivallan uhrien kansallisen suojan eurooppalaiselle tasolle. Niiden tavoitteena on varmistaa, että henkilö voisi yhdessä EU-maassa annetun suojelumääräyksen perusteella saada suojaa myös muuttaessaan toiseen EU-maahan. Etujoukon tueksi on liittynyt muita EU-maita.

Suojaa väkivallan uhkalta

Eurooppalaisen suojelumääräyksen tarkoituksena on suojata henkilöä, johon kohdistuu väkivallan uhka, oli se fyysistä, seksuaalista, henkistä tai muunlaista luonteeltaan. Henkilön ei ole tarvinnut joutua väkivallan uhriksi, eikä vaaraa aiheuttavaa henkilöä ole tarvinnut tuomita rikoksesta. Ennaltaehkäisevä suoja täydentäisi olemassa olevia kansallisia suojatoimenpiteitä (kuten lähestymiskieltoja). Kansalliset viranomaiset voisivat laajentaa kansallisen suojan toiseen jäsenmaahan, johon uhattu henkilö on päättänyt muuttaa.

Euroopan tasoisella suojelumääräyksellä vältettäisiin tilanne, jossa uhrin pitäisi käynnistää uusi oikeusprosessi saadakseen suojaa siirtyessään toiseen jäsenmaahan. Sillä pyritäisiin varmistamaan mahdollisimman samantasoinen suoja kaikkialla EU:n alueella yksinkertaisella ja nopealla menettelyllä.

Suojelumääräyksellä helpotettaisiin oikeusviranomaisten yhteistyötä rikosasioissa. Määräyksen toimeenpano edellyttää EU-mailta vastavuoroista tunnustamista ja poistaisi siten nykyisiä rajoja uhrien suojelun näkökulmasta.

Odotettavissa 100 000 suojelumääräystä vuosittain?

"Yksityistä väkivaltaa ei ole olemassa, vain julkista. Naisten huudot ovat julkisia", kansalaisvapauksien valiokunnan esittelijä **Carmen Romero López** sanoi. "Tämä ei ole vain 12 jäsenmaan aloite, tai puheenjohtajamaa Espanjan aloite, tämä on tuhansien sitä pyytäneiden naisten aloite, ja tuhansien uhrien, ei yksin naisten, aloite".

"Espanjassa on voimassa 118 000 lähestymiskieltoa, niitä annetaan 30 000 – 40 000 vuosittain. EU:ssa voimme odottaa noin 100 000 suojelumääräystä, antaakseni jonkinlaista käsitystä suuruusluokasta", sosialistien ja demokraattien ryhmän espanjalaismeppi jatkoi.

Suojaa sukupuolittuneen väkivallan uhreille

"Uhrit unohdetaan ensimmäisenä", harmitteli naisten oikeuksien valiokunnan puolesta asiaa valmistellut esittelijä **Teresa Jiménez-Becerril Barrio**. "Eurooppalainen suojelumääräys on pääasiassa sukupuolittuneen väkivallan uhreja varten, jotka liikkuvat EU:ssa. Mutta meidän pitää ajatella myös pakkoavioliittojen, ihmiskaupan, järjestäytyneen rikollisuuden tai terroristien uhreja"

"Haluan, että myös alaikäisiä suojataan, heistä on pidettävä huolta. Lisäksi on tärkeää, että toimimme paitsi yksityishenkilöitä myös henkilöryhmiä vastaan. Suojelumääräyksen on tarkoitus helpottaa uhrien elämää – joten suojan tulisi olla automaattinen, ilman että tarvitsee mennä tuomioistuimiin uudelleen", keskustaoikeiston kansanpuolueryhmä EPP:n espanjalaisjäsen lisäsi.

Oikeusvarmuus ja toimeenpano?

Valiokuntien yhteiskokouksessa ilmaistiin pelkoa uuden ja innovatiivisen, mutta samalla monimutkaisen aloitteen toteuttamiskelpoisuudesta. Brittikonservatiivien **Timothy Kirkhope** katsoi, että suojelumääräystä tulisi edeltää tuomio: "Olemme kaikki mahdollisia uhreja", hän totesi ja muistutti kansallisten oikeusjärjestysten eroista.

EU-maiden järjestelmät ovat erilaisia ja menettelyt voivat olla rikos-, siviili- tai hallinto-oikeudellisia. Kuinka suojelumääräyksen yhdenmukainen täytäntöönpano voidaan varmistaa? Parlamentin espanjalaisesittelijät korostavat tarvetta varmistaa uhrien paras mahdollinen suojelu. Oikeusvarmuus edellyttää selkeitä menettelyitä ja tietoa uhreille käytettävissä olevista suojakeinoista.